

Wyrok z dnia 15 października 1999 r.

I PKN 316/99

Wyjaśnienie okoliczności spornych jako przyczyna pominięcia dowodu (art. 217 § 2 KPC) ma miejsce, gdy zostały one już udowodnione zgodnie z twierdzeniem strony zgłaszającej wniosek. Zgłaszanie dowodów może być natomiast ocenione jako zmierzające do zwłoki, wówczas gdy teza dowodowa jest nieistotna dla rozstrzygnięcia lub proponowany środek jest nieprzydatny do jej udowodnienia.

Przewodniczący: SSN Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 15 października 1999 r. sprawy z powództwa Julianny R.-H. przeciwko Przedsiębiorstwu Zaopatrzenia Farmaceutycznego „C.” w Ł. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 18 listopada 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Łodzi wyrokiem z dnia 31 marca 1998 r. oddalił powództwo Julianny R.-H. przeciwko Przedsiębiorstwu Zaopatrzenia Farmaceutycznego „C.” w Ł. o przywrócenie do pracy.

Sąd ten ustalił, że powódka była zatrudniona u strony pozwanej od 1 marca 1978 r. do 31 października 1997 r., ostatnio na stanowisku starszego specjalisty do spraw zakupu w Dziale Handlowym. Dnia 11 września 1997 r. powódka otrzymała oświadczenie strony pozwanej o rozwiązaniu umowy o pracę z powodu zmian organizacyjnych, zmniejszenia zatrudnienia, za trzymiesięcznym wypowiedzeniem skróconym do jednego miesiąca. Postępowanie prowadzone przez Komisję Rozjemczą na wniosek powódki nie doprowadziło do zawarcia ugody. W pozwanym Przedsię-

biorstwie powódka zajmowała się prowadzeniem wstępnych rozmów z przedstawicielami firm kosmetycznych i farmaceutycznych dotyczących leków, paraleków i kosmetyków, a także utrzymywaniem odpowiedniej ilości tych środków, wyszukiwaniem nowości rynkowych, „składaniem analiz” kierownikowi i dyrektorowi. Pierwszego września 1997 r. nowym dyrektorem pozwanego został Janusz O. Jeszcze przed formalnym objęciem stanowiska poinformował, że zamierza zredukować zbędne etaty w celu poprawy wydajności pracy. Zarówno z protokołów kontroli wewnętrznej, jak i sporządzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli wynikały nieprawidłowości dotyczące zakupu i sprzedaży kosmetyków i parafarmaceutyków. Zarzuty dotyczyły przede wszystkim dokonywania zakupu bez zbytu zapasów magazynowych lub w sytuacji zupełnego braku popytu na dany towar, zakupów środków z krótkimi terminami ważności i bez rozeznania rynku. W związku z powyższym kierownik Działu Handlowego złożyła wniosek o likwidację etatu starszego specjalisty w tym Dziale zajmowanego przez powódkę. Sprzedaż parafarmaceutyków i kosmetyków stanowi około 7% obrotów i nie przynosiła zysków. Postanowiono rozłożyć obowiązki dotyczące zakupu tych środków między pozostałych pracowników Działu. Powódce zaproponowano zajmowanie się sprzedażą leków, na co nie wyraziła zgody. Kierownicy innych działów również złożyli wnioski o likwidację pojedynczych etatów. Przed zwolnieniem powódki w Dziale Handlowym w sekcji zakupów pracowało 9 osób, obecnie pracuje 8. Od czerwca do grudnia 1997 r. zwolniono 81 osób z czego 15 – z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Stan zatrudnienia zmniejszył się o 40 osób, w Dziale Handlowym zatrudniono 5 osób a zwolniono 4. W Dziale Handlowym została zatrudniona 7 sierpnia 1997 r. Aleksandra W. Umowa z nią zawarta została na czas określony do 6 lutego 1998 r., przedłużona następnie do 6 maja 1998 r. Nie zajmuje się ona parafarmaceutykami, kosmetykami ani homeopatią. W pozwanym Przedsiębiorstwie przeprowadzono też inne zmiany organizacyjne. W sprawie zwolnienia powódki związki zawodowe odmówiły zajęcia stanowiska, ponieważ powódka nie była ich członkiem.

Sąd Rejonowy oddalił wnioski o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: Marka H. na okoliczność, czy zakład pracy dokonał zmniejszenia zatrudnienia i, czy istniały przyczyny ekonomiczne zwolnienia powódki, Pawła K. na okoliczność, czy na dzień 31 sierpnia 1997 r. w pozwanym Przedsiębiorstwie istniała konieczność zmniejszenia zatrudnienia, Waldemara T. na okoliczność, czy jako dyrektor pozwanego do marca 1997 r. widział konieczność zmniejszenia zatrudnienia oraz zwolnie-

nia z pracy powódki, P.K. i W.T. również na okoliczności stanu ekonomicznego pozwanego i przydatności stanowiska, na którym zatrudniona był powódka. Sąd uznał, że zeznania byłych dyrektorów „nie są miarodajne w niniejszej sprawie”. Za nieistotne Sąd Pracy uznał to, czy widzieli potrzeby zmian ekonomicznych i likwidacji stanowiska powódki. Marek H. jest mężem powódki, a zatem osobą zainteresowaną wynikiem postępowania. Świadek Aleksandra W. osoba niezainteresowana tym wynikiem, przesłuchana na wniosek pełnomocnika powódki potwierdziła fakt likwidacji etatu powódki. Sąd odmówił wiary zeznaniom powódki co do faktu, że nie proponowano jej zajęcia się sprzedażą leków zamiast kosmetyków, parafarmaceutyków i środków homeopatycznych. Sąd Rejonowy przywrócił powódce termin do wniesienia pozwu po niepomyślnym zakończeniu postępowania w Komisji Rozjemczej, mimo braku jej wniosku, a z uwagi na błędne jej pouczenie. Sąd Pracy uznał wypowiedzenie za spełniające wymogi formalne i za uzasadnione. Nie potwierdziły się – jego zdaniem – twierdzenia powódki o szykanowaniu przez nowego dyrektora.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 18 listopada 1998 r. oddalił apelację powódki od omówionego wyroku. Oddalenie wniosków dowodowych zostało – zdaniem Sądu drugiej instancji - przekonująco uzasadnione przez Sąd Rejonowy „i nie pozostaje w sprzeczności z regulacją przepisu art. 217 § 2 KPC”.

Likwidacja dotychczasowych i tworzenie nowych stanowisk pracy są wyłączną domeną kierownika zakładu pracy i jako takie nie podlegają kontroli sądu pracy w aspekcie ekonomicznego lub innego ich uzasadnienia. Realizowanie funkcji kierowniczych jest korzystaniem z przysługującego prawa i w żaden sposób nie może być oceniane jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego rola organu rozpoznającego odwołanie pracownika od wypowiedzenia umowy przez pracodawcę ogranicza się jedynie do ustalenia, czy zmiany organizacyjne faktycznie zostały przeprowadzone oraz czy wypowiedzenie umowy o pracę jest prawidłowe pod względem formalnoprawnym. Sąd Rejonowy w sposób szczegółowy wypowiedział się w tych kwestiach i uzasadnił przekonująco dlaczego wybór powódki do zwolnienia w ramach zmian organizacyjnych jest usprawiedliwiony.

Powódka wniosła kasację od tego wyroku, podnosząc zarzut naruszenia art. 8 KP przez jego niezastosowanie „w sytuacji, w której materiał dowodowy zebrany w sprawie przemawia za uznaniem, że wypowiedzenie umowy o pracę z powódką dokonane przez Dyrektora pozwanego Przedsiębiorstwa z powodu rzekomej koniecz-

ności zmniejszenia zatrudnienia i zmian organizacyjnych w dniu 11 września 1997 r., tj. w 11 dniu od objęcia przez niego stanowiska, bez przeprowadzenia narady i skonsultowania swojej decyzji z Tymczasowym Kierownikiem Przedsiębiorstwa było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i jako takie nie powinno korzystać z ochrony”, a także zarzut naruszenia art. 217 § 1 i 473 KPC poprzez uznanie za zasadne oddalenia przez Sąd pierwszej instancji wniosków dowodowych złożonych przez stronę powodową. W uzasadnieniu kasacji wskazano też na naruszenie art. 217 § 2 KPC. Kasacja zawiera wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi, ewentualnie o przywrócenie powódki do pracy w pozwanym Przedsiębiorstwie.

Strona pozwana wniosła o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu naruszenia przepisów postępowania.

Zarzut naruszenia art. 473 KPC nie został w kasacji uzasadniony. Przepis ten stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. Dowód z przesłuchania stron był przeprowadzony w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a odmowa przeprowadzenia dowodu z zeznań niektórych świadków nie była uzasadniona ograniczeniami w przeprowadzeniu tego dowodu. Nie wiadomo zatem, w czym powódka upatruje naruszenia tego przepisu.

Niezasadny jest też zarzut naruszenia art. 217 § 1 i 2 KPC. Ten zarzut też nie został bliżej uzasadniony. W art. 217 § 1 KPC uregulowany został termin do przedstawienia faktów i dowodów (aż do zamknięcia rozprawy). Uzasadnienie zarzutu nie wiąże się z treścią tego przepisu. Natomiast zgodnie z art. 217 § 2 KPC sąd pomija środki dowodowe, jeżeli okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione lub jeżeli strona powołuje dowody jedynie dla zwłoki. Przepis ten należy tłumaczyć łącznie z art. 227 KPC, w myśl którego przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Wynika stąd, że nie wszystkie okoliczności podnoszone przez strony powinny być przedmiotem postępowania dowodowego. Fakty istotne dla rozstrzygnięcia mogą być dowodzone przy pomocy odpowiednich środków (art. 236 KPC). Wyjaśnienie okoliczności spornych, jako przyczyna pominię-

cia dowodu z art. 217 § 2 KPC, ma miejsce wówczas, gdy teza dowodowa została wykazana zgodnie z twierdzeniem strony zgłaszającej dowód. Zgłaszanie dowodów może być natomiast oceniane jako zmierzające do zwłoki wówczas, gdy teza jest nieistotna dla rozstrzygnięcia lub proponowany środek dowodowy nie jest przydatny dla jej udowodnienia. Zeznania świadka Marka H., męża powódki zajmującego poprzednio kierownicze stanowisko, mogły być uznane za nieodpowiedni środek dowodowy dla wykazania braku zmniejszenia zatrudnienia, nieistnienia przyczyn ekonomicznych zwolnienia powódki i likwidacji „etatu” powódki. Nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy były też poglądy byłych dyrektorów na potrzebę zmniejszenia zatrudnienia i zwolnienia powódki, a także ich ocena stanu ekonomicznego pozwanego Przedsiębiorstwa. Istotne dla rozstrzygnięcia było natomiast to, czy rzeczywiście miały miejsce zmiany organizacyjne, czy nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia i prawidłowość wyboru powódki jako pracownika przewidzianego do zwolnienia. W tej sytuacji prawidłowo Sąd drugiej instancji zaakceptował pominięcie przez Sąd Rejonowy dowodów z zeznań byłych dyrektorów na wskazane przez powódkę okoliczności.

Nie doszło też do naruszenia art. 8 KP. Podniesione w kasacji okoliczności nie świadczą o sprzeczności wypowiedzenia z zasadami współżycia społecznego, ani ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Na sprzeczność tę nie wskazuje dokonanie wypowiedzenia w jedenastym dniu urzędowania nowego dyrektora ani brak narady i konsultacji z tymczasowym kierownikiem. Nie wskazano w kasacji okoliczności, które uzasadniałyby twierdzenie o szykanowaniu powódki lub o jakichkolwiek pozamerytorycznych względach mających spowodować jej zwolnienie.

Kasację należało zatem oddalić jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw (art. 393¹² KPC).

=====